

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 50/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť D. O., Z., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť poslaný na nútené práce alebo nútené služby a na súdnu ochranu podľa čl. 18 ods. 1 a 2 písm. b) a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 16 Co 206/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. O. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2010 doručená sťažnosť D. O., Z. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva nebyť poslaný na nútené práce alebo nútené služby a na súdnu ochranu podľa čl. 18 ods. 1 a 2 písm. b) a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 16 Co 206/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 30. decembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca podal Okresnému súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) žalobu proti S. (ďalej len „žalovaná“). Domáhal sa priznania peňažných nárokov za výkon štátnej služby nad určený služobný čas v zmysle ustanovení § 89 a § 90 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“), a to vo výške 3 328,42 € s príslušenstvom. Sťažovateľ vykonával štátnu službu nad určený služobný čas v mesiacoch september až december 2005 v rozsahu 165,5 hodín, v mesiacoch január až apríl 2006 v rozsahu 157,5 hodín, v mesiacoch máj až august 2006 v rozsahu 50 hodín, v mesiacoch september až december 2006 v rozsahu 144 hodín, v mesiacoch január až apríl 2007 v rozsahu 52 hodín a napokon v mesiacoch máj až august 2007 v rozsahu 46,5 hodín. Rozsudkom okresného súdu č. k. 6 C 77/2008-102 z 30. marca 2009 bola žaloba zamietnutá. Podľa názoru okresného súdu sťažovateľ vykonával prácu, za ktorú si uplatnil nárok, v pohotovostnom systéme slúžiacom na zabezpečenie vzdušného priestoru. Práca bola vykonávaná v dvadsaťštyrihodinovej zmene, pričom podľa § 9 písm. f) a g) sa ustanovenia § 88 ods. 1, § 89, § 90 a § 91 zákona o štátnej službe nevzťahujú na profesionálneho vojaka počas výkonu dvadsaťštyrihodinovej zmeny stálych služieb a dozorných pohotovostných zmien a výkonu poriadkovej, strážnej, eskortnej a dozornej služby. Podľa čl. 1 ods. 2 písm. b) služobného predpisu č. 13 zo 4. novembra 2005 (ďalej len „služobný predpis“) sa za špecifickú činnosť považuje činnosť technickej, požiarnej a záchranej pohotovosti vo vzdušných silách. Sťažovateľ bol zaradený do funkcie vedúceho staršieho technika špeciálnych odborných činností a podľa funkčnej náplne sa podieľal aj na zabezpečení pohotovostného systému, pričom zodpovedal za nepretržitú prevádzkyschopnosť a bojaschopnosť systémov lietadiel technickej letky vo svojom odbore, kvalitne a včas vykonával práce na leteckej technike. Okresný súd dokazovaním zistil, že služobný predpis v čl. 1 síce uvádza povolenie výnimky v bode I písm. b) upravujúcom výnimku nad rámec určeného služobného času pri výkone špecifických činností pre profesionálneho vojaka,

ktorému tento výkon nevyplýva z funkcie, do ktorej bol ustanovený alebo vymenovaný, avšak citovaný služobný predpis považoval za normu odporujúcu ustanoveniu § 92 písm. f) zákona o štátnej službe. Dospel tak k záveru, že sťažovateľ pri výkone dvadsaťštyrihodinovej služby v pohotovostnom systéme nemá právny nárok na preplatenie hodín za prácu nadčas, pretože to vylučuje § 92 písm. f) zákona o štátnej službe. Na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Co 206/2009-130 z 24. septembra 2009 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Krajský súd si v celom rozsahu osvojil dôvody rozsudku okresného súdu a na základe rovnakých zákonných ustanovení konštatoval, že sťažovateľovi nevznikol peňažný nárok za výkon služby v pohotovostnom systéme, lebo i keď sa táto služba započítava do fondu pracovnej doby, nezapočítava sa do výkonu práce nadčas. Rozsudok krajského súdu bol sťažovateľovi doručený 2. novembra 2009. Podľa názoru sťažovateľa odôvodnenie rozsudku krajského súdu nezodpovedá kritériám vyplývajúcim z ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Skutočnosti tvrdené sťažovateľom, ako aj skutkové a právne tvrdenia žalovanej týkajúce sa spôsobu zápočtu hodín výkonu služby nad nariadený služobný čas v rozsudku neuviedol, nevysvetlil, ktoré skutočnosti a tvrdenia účastníkov považoval za preukázané, a aké právne stanovisko k týmto podstatným veciam zaujal. Všeobecné sudy posudzovali len jednu podstatnú časť žaloby, a to, či výkon práce v pohotovostnom systéme je dvadsaťštyrihodinovou zmenou, ktorá zakladá, resp. nezakladá právny nárok na náhradné voľno alebo na preplatenie priemernej hodinovej mzdy za výkon práce nadčas. Žalobou stanovené hranice dokazovania obmedzili všeobecné sudy len na vyriešenie tejto právnej otázky. Neposúdili tú časť nároku, ktorú uznala aj žalovaná, a neposúdili z právneho hľadiska ani spôsob zápočtu hodín do fondu pracovného času v nadväznosti na príslušné ustanovenie o výkone práce nad určený služobný čas. Zákon o štátnej službe v ustanovení § 3 ods. 2 vyjadruje zásadu rovnakého zaobchádzania. Vyplýva z neho, že výkon práv a povinností vyplývajúcich zo štátnej služby musí byť v súlade s dobrými mravmi. Uvedená základná zásada sa musí premietat' aj do jednotlivých ustanovení zákona o štátnej službe vrátane štvrtej časti upravujúcej podmienky vykonávania štátnej služby. Všeobecnými súdmi uskutočnený výklad ustanovení § 88 až § 92 zákona o štátnej službe je v rozpore s touto zásadou. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že sťažovateľ bol do pohotovostného systému určovaný opakovane, pričom plnil povinnosti po dobu trvania

dvadsaťštyrihodinovej zmeny. Predmetný výkon povinností mu vyplýval z výkonu funkcie. Sťažovateľ nastupoval do výkonu práce v pohotovostnom systéme takým spôsobom, že žiadnu inú prácu nevykonával. Profesionálny vojak má byť odmeňovaný podľa hodnosti, ktorú dosiahol. Sťažovateľ bol vzhľadom na svoje funkčné zaradenie a hodnosť zjavne diskriminovaný v rámci plnenia služobných povinností voči iným profesionálnym vojakom s rovnakou hodnosťou a služobným zaradením, ktorí nevykonávali prácu v pohotovostnom systéme, a teda neboli povinní opakovane vykonávať službu v dvadsaťštyrihodinových zmenách bez akéhokoli'vek nároku za prácu nadčas. Dôsledkom takéhoto postupu bolo, že sťažovateľ v jednotlivých obdobiach v štyroch po sebe idúcich mesiacoch pracoval viac ako 750 hodín, pričom stanovený fond pracovného času pri nerovnomerne rozvrhnutej pracovnej dobe určoval asi 650 hodín výkonu práce. Zámerom a úmyslom zákonodarcu nepochybne nebola takáto právna úprava, čo vyjadruje aj služobný predpis vydaný na základe splnomocňovacieho ustanovenia § 89 ods. 6 zákona o štátnej službe.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 16 Co 206/2009 s tým, aby bol rozsudok z 24. septembra 2009 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 289,74 €.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 16 Co 206/2009-130 z 24. septembra 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 6 C 77/2008-102 z 30. marca 2009. Podľa názoru krajského súdu z čl. 1 ods. 1 služobného predpisu vyplýva, že výnimka nad rámec určeného služobného času pri výkone špecifických činností sa povoľuje profesionálnemu vojakovi, ktorému tento výkon a) vyplýva z funkcie, do ktorej je ustanovený alebo vymenovaný, b) nevyplýva z funkcie, do ktorej je ustanovený alebo vymenovaný. Služobný predpis pritom odkazuje na § 88 ods. 1 písm. a), ako aj na § 92 písm. f) a g) zákona o štátnej službe. Vychádzajúc z týchto ustanovení sa na profesionálneho vojaka nevzťahujú počas výkonu dvadsaťštyrihodinovej zmeny stálych služieb a dozorných pohotovostných zmien a výkonu poriadkovej, strážnej, eskortnej a dozornej služby ustanovenia § 88 ods. 1, § 89 až § 91 zákona o štátnej službe. Podľa čl. 1

ods. 2 písm. b) služobného predpisu za špecifickú činnosť sa považuje činnosť technickej, požiarnej a záchranej pohotovosti vo vzdušných silách. Podľa ďalšieho zistenia krajského súdu v čiastke 60 Vestníka Ministerstva obrany Slovenskej republiky bol uverejnený služobný predpis č. 58, ktorým sa zmenil a doplnil služobný predpis. V čl. 1 ods. 2 písm. c) sa už uvádza, že výnimku možno povoliť v tej špecifickej činnosti, za ktorú sa považuje aj pohotovostný systém vzdušných síl. V prípade služby v pohotovostnom systéme ide o výkon dvadsaťštyrihodinovej zmeny a súčasne aj o stálu službu. Na výkon služby v pohotovostnom systéme sa vzťahuje ustanovenie § 92 písm. f) zákona o štátnej službe. To má potom za následok, že výkon služby v pohotovostnom systéme sa síce započítava do fondu pracovnej doby, ale nezapočítava sa do štátnej služby nadčas. V rámci výkonu služby v pohotovostnom systéme teda nemôže dôjsť k výkonu štátnej služby nadčas. Ak vzhľadom na uvedené profesionálny vojak síce odpracuje viac ako 45 hodín týždenne, avšak ide o výkon dvadsaťštyrihodinovej zmeny, stálych služieb a dozorných pohotovostných služieb, výkon poriadkovej, strážnej, eskortnej a dozornej služby, vzhľadom na obsah § 92 ods. 1 písm. f) a g) zákona o štátnej službe výkon týchto služieb sa nezapočítava na účely štátnej služby nadčas, a preto za výkon týchto služieb nepatrí náhradné voľno podľa § 90 ods. 3, a teda ani peňažná náhrada podľa § 90 ods. 4 zákona o štátnej službe. Prevažná časť služieb, ktoré sťažovateľ vykonával v rozhodnom období nad určený týždenný služobný čas, resp. nad 45 hodín týždenne, sú práve stále služby v rámci pohotovostného systému.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Stážnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Z rozsudku krajského súdu možno vyvodit', že tento dostatočne zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom vysvetlil svoj právny záver, podľa ktorého sťažovateľovi neprináleží finančná odmena za vykonanú prácu nadčas. Vychádzal pritom z analýzy platnej právnej úpravy.

Berúc do úvahy dosiaľ uvedené nemožno závery krajského súdu považovať za arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ má na výklad dotknutých ustanovení zákona o štátnej službe a služobného predpisu odlišný názor, ešte bez ďalšieho neznamena porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru. Určitá miera nerovnosti v odmeňovaní profesionálnych vojakov, na ktorú sťažovateľ poukazuje, je vzhľadom na povahu práce profesionálnych vojakov nevyhnutná a z ústavného hľadiska akceptovateľná.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2010